

T A R T A L O M

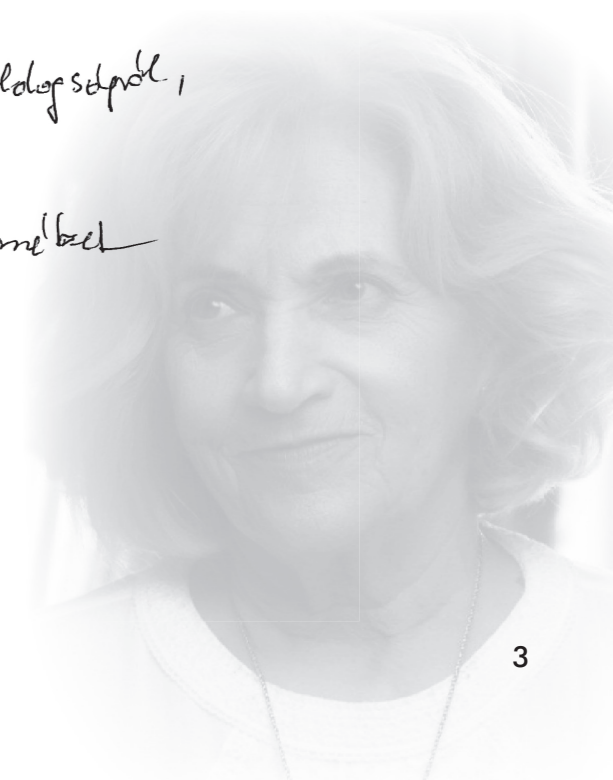
▶	3	TÓTH ERZSÉBET	
		Lesz egy reggel, Mindenki, aki él	versek
▶	6	FALCSIK MARI	
		1123 Buda kisbolygó: „Ahogy én emlékezem”, Zúg az éj, Hajnali ég, Cuki a Böszörményin, Mennyiség – minőség	versek
▶	9	MARKÓ BÉLA	
		Többség, Forradalmi erotika, Részlet egy emlékiratból	versek
▶	12	GARACZI LÁSZLÓ	
		Cioran-dalok (1–4.)	versek
▶	15	KÜRTI LÁSZLÓ	
		izgága kisember, színező, bújócska (Miklya Zsolt 60)	versek
▶	17	NAGY-LACZKÓ BALÁZS	
		Kékszínkör	novella
▶	21	DARVASI LÁSZLÓ	
		Vidám dal a testhez	vers
▶	24	ACZÉL GÉZA	
		(szino)líra, torzósótár: archaizál, archaizmus, archeológus, architektúra, archívum, arcjáték	versek
▶	27	POÓS ZOLTÁN	
		Hány zsák kell a diófa lehullott leveleihez?, A csengő	versek
▶	29	BAGI IVÁN	
		A meggyötört anyag sebezhetősége, A kiszorítás előszele	versek
▶	31	BÁNFAI ZSOLT	
		Egy orosz képeslap hátoldalára, Téli ékszerek, vasalóval, Szilánkok egy Karády-portré alatt	versek
▶	33	FARKAS ARNOLD LEVENTE	
		Anyaként	rövidpróza
▶	35	MURÁNYI SÁNDOR OLIVÉR	
		Halak között	regényrészlet
▶	38	LAJTOS NÓRA	
		kórtermek: a 19-es, a 214-es, a 6-os, a 26-os	versek
▶	40	PAPP ATTILA	
		Öröklét partjai, Hasonlóság, 29378, Örökzöld, Ahogyan a nap, Véget nem érő	versek
▶	42	SIMON RÉKA ZSUZSANNA	
		Gyászruha	versek
▶	44	FEHÉR CSENGE	
		Éhezik a test: Az első ember, Konzervdoboz, Mari felfordult	rövidprózák
▶	46	TOROCZKAY ANDRÁS	
		Közösség, Szendvicssütő	versek

		PAPÍRHAJÓ
▶ 49	JÁSZ ATTILA Órangyal	vers
▶ 50	KISS LEHEL Az akhtamari hatyúk, Momik mester	mesék
▶ 53	SZEPESI DÓRA A művészet mesebirodalma – A szlovák gyermekkönyv-illusztráció címmel nyílt kiállításról	tanulmány
▶ 55	TIMÁR KRISZTINA Hatalom és felelősség egy magyar népmesékre alapozó fantasyben	kritika
SZÍNHÁZ		
▶ 58	MARUSZKI BALÁZS Vasember fiai	dráma
MŰHELY		
▶ 85	SIKLÓS ZSUZSA Egy tányér nyomában. A békéscsabai Próféta vendéglőtől a kiscesti kőedényig	tanulmány
▶ 91	MOHAY ORSOLYA A kiscesti gránitgyár háztartási áruai	tanulmány
FIGYELŐ		
▶ 96	BEDECS LÁSZLÓ Ennyi volt a forradalom – Markó Béla: Egy mondat a szabadságról	kritika
▶ 100	VASS EDIT Képekben a lényeg – Péntek Orsolya: Hóesés Rómában	kritika
▶ 103	BÜKI PÉTER „...egy természetes, szelíd gyógy mód”, a biblioterápia – Bartos Éva (szerk.): A biblioterápia közelről. „A szentendrei modell”	kritika
▶ 106	KOLOZSI ORSOLYA Közel hajolni a honvágyhoz – Tompa Andrea: Haza	kritika
▶ 109	MÓRÉ TÜNDE Szürke eminenciások – Horváth László Imre: A Kicsi embere	kritika

Sem egy seppel
 én azt már nem élem meg,
 madarak ébrednek, csipelnek,
 jelzik, hogy fontos dolgunk van,
 de enélkül nincs fontosabb,
 hogy öhejük még egy kicsit nagyon egyedül,
 jár még egy puzsi, vagy kettő, vagy három,
 vagy még több is,
 ami aztán nem érhet véget olyan hamar,
 valami még következik,
 azután a kőre, a sziklára,
 esetleg még a gyermek is
 előállnak valamivel,
 letört a maci lábba,
 hívni kell az orvost,
 nincsenek tapasztalataink a boldogságról,
 talán ilyesmi lehetne

Lételem

bújócska

(Miklya Zsolt 60)

csak pára volt a kép fölött,
csak néhány villanás.
míg csuklómból ki vér szökött,
s hogy túl mély a marás,

ezt látta ő, míg záporok
áztattak évekig.
s a kisfiút, aki konok,
tanítva kérdezi:

„ugye tudod, hogy egy vagyunk?”
– egy szent, így áldozat.
bár másképpen rögs utunk,
de egy a kárhozat.

a földanyát csak bottal én,
te szíjjal bünteted.
fájdalmaktól el az alél,
ki vágyban vétkezett.

apám lehetsz, vagy kisfiam?
– hallgass szavamra most:
felismernek bár annyian,
nekem titokzatos...

és hogyha látsz, mégis erressz,
te vagy nekem, aki
bújócskázik, de ő keres,
a létnek húrjain.

NAGY-LACZKÓ BALÁZS ◀

Kékszínkör

Amikor érettségiztem, a Hajdú Volán Zrt. vadonatúj használt cseh autóbuszokkal frissítette a vasárnap éjszakai és hétfő hajnali járatait szülővárosom, Gyula és leendő tanulmányaim – már, ami a nőkre, ivászatra és egyéb élvezeti cikkekre tartozik – színhelye, Debrecen között. Meglehet, a nappali vonalakon is bevezetésre kerültek a *GasPraba* fémjelzéssel ellátott fényes masinák, de ezeket messzire kerültem.

Ha azonban te, akit Sarkadkeresztúron vagy Zsadányon ejtett el az ostoba gölya, ezekre a nappali járatokra szálltál fel útban a kolbászok páros vagy páratlan hazája felé, akkor könnyen meglehet, hogy magad is észrevetted azokat a hosszú, fehér csíkokat a fejed felett, amik végigfutottak részben a csomagtartórekeszek szélein, részben magán a mennyezeten a busz elejétől a végéig. Jól sejtetheted, hogy ezek bizony lámpák voltak, és ha az alig három-négy órás út alatt esetleg te is azzal ütötted el az idődet, mint jómagam, hogy begépelted a keresőbe, hogy *GasPraba*, csakhamar arra a meglepő felfedezésre jutottál, hogy a *GasPraba* egy a Monarchiában született családi gázlámpagyár volt, ahogy a mi Ikaruszunk is előbb az égen kezdte pályafutását, mielőtt közönséges földi utakra tévelyedett volna. Előtted se rejtély már a családi szabadalom, mit unikumként őriztek, mint bölcsék kövének titkát az Aranymíves utcai felmenők, és mit hétköznapi argonokra, neonokra és más, nemességükben is nemtelen gázokra cserélt a gaz utókor. A gyár aztán maga mögött hagyva alapítói felesleges hamvait, szépen folytatta működését mind a náci protektorátusi időkben, mind a KGST és varsói szerződött gyönyörűségben. 1968-ra bővült is a kínálat, már nemcsak lámpákat gyűjtött az éjszakában, de közlekedési eszközökkel is segítette a szabadság útjaira vagy éppen a nyomukba tévedőket a gyár. Persze erről mi itt, a messzi szomszédságban aligha hallhattunk. Meg aztán minek is. Elég az hozzá, hogy mikor 2004-ben a Gyula és Debrecen vonalon utazol cseh buszodon az éjjel, akkor ezek a feletted futó csíkok még mindig pontosan ugyanazt a lidérci kéken izzó gázt rejtik magukban, miből ez az egész nagy mindenség elindult. Szép, ugye?

Mint imént kezdtem, mindig az éjszakai vagy hajnali járatokkal utaztam. Nem sok időt fecséreltem életemből a debreceni lányokra: alig fél évet töltöttem a városban, amit éppen úgy hívhatunk a kálvinista Rómának, mint amilyen gyakran emlegetjük a katolikusok Debrecenjeként a Vatikánt. Fél év kellett ugyanis, ahhoz, hogy ráéssz, hogy a szülői szeretet, a tanárok és a felvi.hu nagyon is félrevezetői pásztorai a fiatal életnek – de erről majd máskor.

Egyelőre még a buszon ülök, egy éjszakai vagy hajnali járaton, és vezetem át e történet igeidejét a jelenbe.

Sötét van, hát lámpa gyúl. Kék fényének varázsa van. A *GasPraba* Aranymíves utcai régi gyároscsaládjának Rudolf császár kis embere volt a címerébe zárva. Egyfajta gnóm, az is kék volt – vagy kékké lett a felfedezés utóhatására? Ki tudja azt ma már... az azon-

ban bizonyos, hogy a császár bölcs volt. Sokunkkal szemben hitt a halandóságban, és mint mindenki, ki magára ismert a végességben, vadul kutatta a végtelenséget, amihez segítségül maga mellé vette Keplert és még másokat is. Nem olvasta a Harry Pottert, a filmet se látta, de az életét – hisz egyszer véget ér! – a bölcsök halhatatlanságot ígérő kövére szánta. Azt mondják, nem járt sikerrel, de ugyan ki tudhatja ezt? Meglehet, most is éppen a Blahán koldul, és kedélyesen mosolyog a tisztán, öltönyösen, diplomákkal és pénzzel (sok-sok pénzzel) saját koporsójukba igyekvőkre. En ezt tennem.

Hogy a gáz titka valóban Rudolf császár valamelyik sötét alkimista műhelyében született, vagy ez csak a jó üzleti érzéssel megáldott gyárosok okos meséje volt, ne tőlem kérdezd. Annyi bizonyos, hogy a kékesen fényes gázlámpák a család megbízásából plakátot tervező Alfons Muchában is a császári fekete mágia szellem, kobold és más efféle rémség dús képeit idézték fel. Mára e szecessziós remek nyoman a *GasPraha* logójában csak két kék vízszintes csík fedezhető fel. Szép az egyszerű – az egyszerűeknek.

Utazok a buszon, körülöttem a szokásos embertömeg. Furcsa ez a kék fény, kékre árnyal mindent és mindenkit, kire rávetül. Nekem ezeken a téli éjeken gyakran támad az az érzésem, hogy az ablakon keresztül éppen ugyanúgy ránk ömölhet kintről a sötétség is, mint a fény. Mintha lenne egy másik nap is, nem fényes, hanem mélységes. Fekete. Nem vagyok fizikus, se csillagász, minden további nélkül elhinném, ha azt mondanák, hogy a fekete lyuk is csak egy nap, mint a többi. Itt is ólálkodik egy, télen van igazán közel, alig pár milliárd emberöltő közelségben. Nem nagy távolság az égi jelenségeknek, jól tudom. Mikor lemegy a fényes napunk, felkel a sötétség. Mint amaz a fotonokat, ez ránk borítja apró, mindent ellepő árnyait. Talán akad majd prizma is, mi megmutatja e sötétség árnyalatait, és talán egy napon ez lesz gépeink mozgatórugója – sőt, meglehet, hogy már ma is nem ismert részeink energiaforrása. Ki tudja.

Elmélkedek ezen, mert nem szeretek körülnézni. Zörgés van, rossz utak. Rossz utakról érkező, rossz arcú emberek. Mindegyiknek megvan a maga baja, és ha rájuk nézek, már az enyém is. Nem szeretek a nappali járatokkal utazni, mert a fény rám vetíti ezeket a rossz arcokat. Még az is megeshet, hogy mellém ül valaki, aki nem göndör, szőke, hófehér, még csak nem is lány. Most nem kell ilyenén gondolkodni, mert ezek a kék lámpák valami nagyon érdekeset csinálnak az ember arcával. Először lelopják róla a színeket. Nincs itt cigány, román vagy magyar, de még szép, szőke lányok se – kék mindenki. Nem lenne ez elég, hisz áruló a vonás, de ezek a lámpák bizony mást is tudnak: fényükben mindenkinek fitos vagy krumpliorra nő – ahogy fordul balra-jobbra, úgy változik az orra. Aztán ott vannak a szemek, mind nagy és kerek. Szemöldököt varázsol vagy tüntet el. Ha van, akkor vaskos íves, egybenőtt, légy te férfi vagy nő – és van, hogy éppen úgy kanyarodik a busz, hogy az ablak mellett úgy fest, most senkinek sincs szőr a szeme felett. Édes mindegy, hogy hullám, göndör, szögegyenes – a hajzat fátyol, áttetsző. Nem ismersz fel benne semmit, mit beléd vertek az évek és jó apád a másik fajról.

Öltözet? Ugyan! Ha szövet: fekete. Ha bőr, de mű: fekete. Legyen hát valódi: fekete. Ráncok, vonások, rajta, cipzár, gombok, ujjak – mit számít, úgyse látod, olyan mélyfeketévé varázsolja ez a lámpa az arcokon túli világot, csoda, ha az ülésed megleled. Mindegy, micsoda mell, fenék – azt aztán nézheted!

Nézem a tenyerem, látok egyet oldalt is a másik sorban. Kicsi babakéz, úgy illene, hogy hurkagyurka. Hol a saját szájába fogódzkodik erősen, hol az anyjéba. Két szép, csöpp száj mindkettő és két kerek szempár. Körösnagyharsányban szálltak fel – cigányok, magyarok? Nem tudom, hát magamnak se mondhatom meg – de nézem a kicsi kezét és a magamét. Az enyémről tudom, hogy fehér, bár kreol – persze, én ráfogom a

napra, a hosszú nyarakra, kitalált vagy csak képzelt görög felmenőkre, nagyapákra. Most kék, de nem ám valamilyen kék, *csak* kék. Mint itt mindenkié. Feszélyez, hogy nincs.

Nézem a körmét, az anyjéét is: van alatta piszok? Nem nézem a magamét, az alatt mindig van. Sokat kutatom a zsebem, mikor rám tör a félsz, és bátorságot keresek benne. Észre se veszem, és most is ezt teszem, de csak koszra, porra találok – azok meg a körmöm alá.

Azoknak, ott a túloldalon, semmi távolságra fehér a körmük vége – talán most az enyém is az. És tényleg!

Merre tovább? Szagok útján? Észrevetted te, ha látod, kié, a szaga is erősebb? Ránézve is büzlik az ember. Van az a helyzet, amikor minden bőr illatos, ha meztelen. Nem mindegy, miből iszod a kávé, a körítés, a keret, nem megy egyre.

Ebben a kék fényben van valami foszforos. A szaga is. Ahogy az ablakon át betört a sötétség, úgy tör be az orromba ez a kék gáz a fényével együtt.

Nézem a gyereket, lehet, hogy tele a pelenkája, de nem érzem.

Ez a fény elmossa a ráncokat. Biztos most is sok nyugdíjas ül itt. Öregszagúak – de nem érzem.

Keresek tovább, hisz maradt még érzék: hogy becézi anya a gyermekét?

Mint egy ének, úgy hat hangja, de egy szavát se érteni – talán a magamét se érteném, mert ezek a komisz kis lámpák berregnek. Nem idegesítő, annál sokkal lágyabb, még kicsit álmosít is.

Valahol szökik a gáz – vélem, és a héliumra gondolok, mi kiségérré teszi hangra a legbehemótabbat is. Behemót! Nézd, Szilmór – mert az a nevem –, ki kövér és ki nem!

Csalódnod kell, hirtelen jött gondolat: elvesznek az arcélek. Egy kicsit mintha mindenki szép lenne – gondolok nagyot, és lassan ezt az egészet megszokom.

De más nem tesz így, eltelik pár hónap, és ez az utolsó járatom. Február, búcsúbuli. Felpakoltam minden múltam, szennyesem, mit prédául Debrecenben nem hagyhatok. Persze utolsóként, mint mindig, felcaflatok a buszra.

Nem égnek a lámpák, sötét van.

Rám szól a sofőr:

– Ma bizony semerre.

– Hogyhogy? – kérdezem, és szinte idegesít, hogy nincs a hangomban zene.

Azt mondja, hogy szökött a lámpából a gáz, és bár nem mérgező, így, hogy most már az utasok is tudják, a busz nem mehet.

– No, de kitől tudják?

– Tőlem.

Leszállok és betalál egy vénasszony. Mint ilyen, kéretlen fecseg: bántotta szemét az a furcsa fény, és nem tudta azt se, hogy ki ül és ki mellé.

– Végre rend lesz!

Nézelődök, hallgatózok. Mellettem két alkesz, tanár vagy hivatalnok – kicsit még részeg vagyok, szóval egyre megy – arról diskurál, hogy érezték ők a gáz szagát, és bárki bármit mondjon, az bizony mérgező.

– Tele is lett vele a tüdőm – mondja az egyik, és köp, mintha csak a tüdejéből jönne.

– Büdös volt – pöccinti el cigarettája csonkját a másik, majd hozzáteszi, fintorogva méregetve a mellette elmenőket, hogy még rendesen olvasni se lehetett.

Mellettük, mellettem egy kis család megy el. A kerekszemű gyerek öklével tömi maszatos száját, ahogy az anya válla felett rám mered.

Nézem a kezét, hátha előbukkan valamelyik ujja. Keresem a kis körmét, hogy koszos-e, és közben gyűröm a magamét a zsebemben – de gyorsan tovakelnek.

Fázok, benézek a váró ablakán: látom magam görnyedni az egyik padon az induló járatok táblájával szemben még pár óra múlva is, ahogy szenvedek, és várom azt a csodát, amit reggel hatnak hívnak.

Akkor már pirkad, újak a fények, és kialudhat a lámpa.

Tál, fedővel

F: 608, eredetileg kis gomb fogóval

Zöld színű, egyenlő szárú háromszögben felosztott háromszögekben KPKK jelzéssel, 1920-as évek, magasság 11,5 cm, Ø19 cm, magántulajdon

Vidám dal a testhez

Szeretni kell, azt hiszem.
Szeretni kell, ha jajongva sírdogál, mint ócska bölcső,
ha világgá fut, hogy por se száll utána,
ha London, ha Párizs, ha Amerika.
Ha elfelejt, akár egy feslett délutánt.
Ha tüntet a fájdalommal, mintha más húsa
csak színházi kellék lenne.
Ha kit vérében hagytak veszni, agyó, agyó.
Szeretni kell,
ha nem lehet,
ha minek,
ha kár érte.

Rózsálló sörtékkal díszített kispihék.
Hámlások, kelések és duzzanások,
tályogok közeli és távolabbi hajlatokban.
Egy romlott fog önző izgalma,
gyöngülő, szisszenő, megroskadt izmok,
a vállon gondolt nagyot egy szemölcs, rendben.
Ragyogásba fúló görcsök, rendben.
Terjengő szagok, a véresen napozó széklet,
a semmi mindenét izgató kéz kitartott,
nem szűnő reszketése,
szeretni kell.

Szervusz, test, mondd, mennyi a hány, hová, hová.
Mennyi idősek is vagyunk így, együtt a vártán?
Szervusz, szervusz, bírod-e bent, azt a titkos,
foghatatlan semmit,
ami a lélek?
Ami kiüt hámodra piros jelzésekkel,
vagyok, vagyok, vagyok,
ja, igen,
és félek.

Alattam templompad nem kopott soha.
De ott voltam mindig, bezárva,
mint szívbe az ima maradéka, ámen.